

WHATSAPP SORUNSALI*

*Avukat Ceren GÜLTEKİN AKGÜN, LL.M.

Son zamanlarda Whatsapp tarafından gizlilik politikalarının değiştiğine dair yapılan açıklamaların ardından ülkemizde de birçok Whatsapp kullanıcısı durumdan rahatsız oldu ve kendine alternatifler araştırmaya başladı. Bu, her şeyden önce, ülkemiz insanının kişisel verileri korumanın değerini anlamış olması açısından çok değerli bir tepkidir. Gerçekten de, birkaç sene öncesine kadar kişisel verilerini paylaşmaktan hiçbir rahatsızlık duymayan, verdiği verinin nerelere gittiğini, kimlerle paylaşıldığını merak etmeyen vatandaşların, Whatsapp'ın söz konusu açıklamasına duyarsız kalmaması, bu konudaki anlayışın değiştiğini göstermesi bakımından önemli ve olumlu bir gelişme olmuştur. Ancak bu hususta ortada dolaşan bilgi kirliliğinin giderilmesi ve kişisel verisini korumak isteyen vatandaşların aydınlatılması gerekmektedir. Bu yazımda, öncelikle Whatsapp tarafından yapılan açıklamanın ne anlama geldiği ve ne gibi sonuçlar doğurduğu hukuki anlamda incelenecek; akabinde, alternatif olarak gösterilen Signal, Telegram ve Bip uygulamaları ile Whatsapp uygulaması, gizlilik politikaları yönünden bir şema halinde karşılaştırılacaktır.

Whatsapp'ın Değişen Gizlilik Politikası – Yanlış Bilinenler

1

Whatsapp, 4 Ocak 2021 tarihinde kullanıcılarına gönderdiği onay talebiyle ve internet sitesinde yaptığı açıklamayla, gizlilik politikasını 8 Şubat 2021 tarihinden geçerli olmak üzere değiştirdiğini, *“hizmetlerini yürütmelerine, sağlamalarına, iyileştirmelerine, anlamalarına, özelleştirmelerine, desteklemelerine ve pazarlamalarına yardımcı olmak üzere”* işlemekte oldukları kişisel verileri Facebook Inc. ve grup şirketleri ile paylaşacağını ve buna onay vermeyen kullanıcıların bu tarihten itibaren Whatsapp uygulamasını kullanamayacağını, son olarak da bu tarihi 15 Mayıs 2021 tarihine ertelediğini duyurdu. Whatsapp sözcüsü ise bu konu hakkında şu şekilde bir açıklama yaptı: *“WhatsApp olarak insanların uygulama üzerinden alışveriş yapmalarını ve işletmelerden destek almalarını kolaylaştırmak istiyoruz. Şeffaflığı daha da artırmak ve işletmelerin WhatsApp üzerinden müşterileriyle iletişimlerine yardımcı olmak adına, gizlilik politikamızı güncelliyoruz. Bu sayede, işletmeler ana şirketimiz Facebook üzerinden güvenli hosting hizmeti alma seçeneğine sahip olabilecekler. Bu güncelleme, WhatsApp'ın Facebook ile veri paylaşımını değiştirmiyor.”*

Whatsapp, 2014 yılında Facebook tarafından satın alındıktan sonra gizlilik politikasını değiştirmeyeceğini açıklamasına rağmen, 2016 yılında gizlilik politikasında yaptığı değişiklikten beri kullanıcılarının verilerini Facebook Inc. ile paylaşmaktadır. Paylaşılan veriler, kullanım ve kayıt bilgileri, cihaz ve bağlantı bilgileri, konum bilgileri ve çerezler gibi otomatik olarak toplanan veriler; hesap bilgileriniz, şifreli şekilde saklanan teslim edilmeyen mesajlarınız ve (yine şifreli şekilde saklanan) iletilen medya, bağlantılarınız, durum bilgisi,

işlem ve ödeme verileri, müşteri desteği ve diğer iletişimler gibi sizin sağladığınız veriler ile başkaları tarafından sizin hakkınızda paylaşılan verilerdir. Bu sonuncuya örnek olarak kullanıcı şikayetleri, başkalarının sizin hakkınızda paylaşabileceği ad, soyadı, telefon numarası ve bunlarla sınırlı olmamak üzere telefon rehberlerinde sizinle ilgili barındırdıkları her türlü veri, Whatsapp'ı kullanarak etkileşim kurduğunuz işletmelerin verdiği veriler, üçüncü taraf hizmet sağlayıcılarının sunmuş olabileceği her türlü veri gösterilmiştir. Gerçekten de 2016 yılından beri kullanıcılarından toplamakta oldukları ve yukarıda detayı verilmiş bulunan veriler Facebook Inc. ile paylaşmakta ve bu çerçevede yeni yapılan açıklama, paylaşılan veri içeriği ile ilgili pek bir değişiklik getirmemektedir. Whatsapp, 4 Ocak 2021 tarihinde yaptığı açıklamayla söz konusu verilerin Facebook Inc. ve grup şirketleriyle paylaşılmasına onay verilmesini, Whatsapp uygulamasını ve sair hizmetlerini kullanmak için bir ön şart olarak getirmiş bulunmaktadır.

Yapılan bu açıklamanın ve yukarıda belirtilen birtakım verilerin paylaşılmasının Türk Hukuku'na aykırılığına girmeden önce, önemle belirtilmesi gereken iki husus vardır.

- Bunlardan birincisi ve en önemlisi, Whatsapp uygulaması üzerinden üçüncü kişilerle yaptığınız konuşma ve görüşmelerin içeriğinin uçtan uca şifrelenmesidir. Daha basit bir deyimle, Whatsapp üzerinden yaptığınız konuşma, gönderdiğiniz fotoğraf, sesli mesaj vs. şifrelidir, Whatsapp şirketi ve yöneticileri tarafından görülmez, Whatsapp sunucularında saklanmaz ve üçüncü kişilere iletilmez. Dolayısıyla bazı vatandaşlarımızda yerleşik bulunan, Whatsapp'ın artık bu verileri de topluyor veya paylaşıyor olduğu bilgisi doğru değildir.

- Yine çok önemli olduğunu düşündüğüm ve herkesin alternatifleri değerlendirirken göz önünde bulundurması gereken bir diğer konu ise Whatsapp'ın metaveri topluyor ve paylaşıyor olmasıdır. Metaveri, veri hakkındaki üst bilgi olarak tanımlanmaktadır. Daha basit bir dille anlatmak gerekirse, Whatsapp, bir kişiye gönderdiğiniz mesajın içeriğini görmez fakat kime, hangi saatte mesaj attığınız, hangi saatte, hangi konumda bulunduğunuz, Whatsapp üzerinden kaçta, ne kadarlık, hangi markadan alışveriş yaptığınız gibi verilerinizi toplar ve paylaşır. Bu durum sizin davranışsal kalıplarınızın belirlenmesi ve buna göre size özel adımlar atarak bundan sonraki hareketinizin Whatsapp, Facebook ve grup şirketleri çıkarına olmasının sağlanabilmesi anlamına gelmektedir ki salt bu durumun dahi korkutucu olduğunu düşünüyorum. Birçok durumda mesajımızın içeriğinden ziyade bizim hakkımızda toplanan metaverinin, çeşitli amaçlar için kullanılmak üzere bize geri döndüğünün farkında bile olmadan hayatımızı sürdürmeye devam ediyoruz. Tek başına paylaşılmasında sakınca bulmadığımız bir verimizin, diğer verilerle birleştirilince Whatsapp, Facebook veya üçüncü kişiler için anlam ifade ediyor olması hepimiz için dikkate şayan bir gerçek!

Whatsapp Gizlilik Politikası – Türk Hukuku Bakımından İncelenmesi

Whatsapp'ın 4 Ocak 2021 tarihinde yaptığı açıklamanın ardından öncelikle Rekabet Kurumu 11 Ocak 2021 tarihinde, Whatsapp kullanıcılarına getirilen veri paylaşımı zorunluluğu hakkında Facebook In., Facebook Ireland Ltd., Whatsapp Inc. ve Whatsapp LLC hakkında

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 6. Maddesinin ihlal edilip edilmediğinin tespiti amacıyla soruşturma başlatmış ve Whatsapp tarafından açıklanan yeni gizlilik politikasının durdurulması gerektiğine karar vermiştir.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu ise 12 Ocak 2021 tarihinde yaptığı kamuoyu duyurusuyla Whatsapp Inc. hakkında re'sen inceleme başlattığını duyurmuş ve 8 Şubat 2021 tarihinde yeni bir değerlendirme yapacağını açıklamıştır.

Whatsapp ise son olarak 16 Ocak 2021 tarihinde yaptığı duyuruda, gizlilik politikası değişikliğini daha iyi anlatacağını vurgulayarak zorunlu onay tarihini 15 Mayıs 2021 olarak değiştirdiğini açıklamıştır.

İlgili kurumlar tarafından alınan kararlar, belirlenen cezalar ve sair uygulamaların etkin ve uygulanabilir olup olamayacağı bir yana dursun, geri adım atsa da gizlilik politikası değişikliğinden ödün vermeyen Whatsapp'ın bu dayatmasına tepkimizi belirlerken bu kararların hangi açılardan hukukumuzaya aykırı olduğunu irdelemenin faydalı olacağını düşünüyorum. Bu arada, Whatsapp'ın söz konusu gizlilik politikası değişikliğinin **ABD ve Avrupa dışındaki** ülkelerde uygulamaya konduğunu hatırlatmak sizlerin bu konuya bakışını değiştirebilir diye düşünüyorum, bunu da söylemeden geçmeyeyim!

- Her şeyden önce, bir hizmetin sunulmasının, kullanıcının, kişisel verilerinin üçüncü kişilerle paylaşılması konusunda onay vermesi şartına bağlı tutulması, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda mevcut "açık rıza" müessesesine açıkça aykırılık teşkil etmektedir. Açık rızanın özgür iradeyle açıklanması ve zaten veren kişinin inisiyatifinde yönetilmesi, talep edildiği zaman geri alınabilmesi ve açık rızanın geri alınmasıyla, kişinin aynı hizmeti almaya devam edebilmesi gerekir. Anılan nedenle Whatsapp'ın, hizmetlerini sunmak için, verilerimizi Facebook Inc. ve ismini tahmin ediyorum birçoğumuzun ilk defa duyduğu ve ne işle iştigal ettiğini bilmediğimiz kardeş şirketlerle paylaşmasına rıza göstermemizi zorunlu tutması ilgili mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

- Whatsapp'ın bizimle ilgili otomatik olarak veya bizim tarafımızdan verilmek suretiyle topladığı verilerin işleme amacıyla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olması gerekir. Bu çerçevede fazla sayıda topladığı verilerin her biri için farklı işleme ve paylaşım amacı açıklamayan Whatsapp'ın, her biri için ayrı ayrı amaç bildirirse dahi topladığı verilerin ölçülü olduğunu da ispat etmesi gerekir. Bu, soruşturma gerektiren bir konu olduğu için başlı başına bu durumun hukukumuzaya aykırı olduğunu söylemek şimdiden mümkün değildir ancak her birine ayrı ayrı onay vermemiş olduğumuz birtakım verilerin toplanmasının ölçülü olmadığı kanaatimi belirtmek isterim. Sözün gelimi, işlem ve ödeme verilerini vermiş bir vatandaşın, bu verilerin işlenmesine müsaade ettiği durumda dahi, açık rızasının ölçülü kabul edilemeyeceğini düşünüyorum.

- Whatsapp başkalarının sizin hakkınızda verdiği verileri de işlemekte ve paylaşmaktadır. Başkalarının verdiği veriler tanımına, sizin hakkınızda şikayette bulunan

kimselerin sizin hakkınızda vermiş olabileceği her türlü veri girebildiği gibi, Facebook ve kardeş şirketlerinin sizin hakkınızda işlemekte olduğu veriler, Whatsapp uygulamasını kullanarak sizinle etkileşim kuran ve sizden bambaşka veriler toplayan şirketlerin Whatsapp ile paylaştığı verileriniz vs. uçsuz bucaksız bir veri dolaşımı da girmektedir. Daha basit bir dille Whatsapp, sizin hakkınızda herhangi bir sebeple ulaşmış olabileceği herhangi bir veriyi işlediğini ve paylaştığını duyurmaktadır ki bu durum yukarıda açıkladığım “açık rıza” müessesesine ve “verilerin işleme amacıyla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olması” ilkesine açıkça aykırılık teşkil etmektedir. Sizin hakkınızda veri toplamış ve bunu Whatsapp ile paylaşan üçüncü kişilerin, bu verilerin toplanması aşamasında Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’na uygun hareket edip etmediği, sizden topladıkları veri ile ilgili açık rıza alıp almadıkları, bu verileri Whatsapp ile paylaşacakları konusunda sizi aydınlatıp aydınlatmadıkları ve bunun gibi detayları Whatsapp araştırmakla yükümlüdür. Aksi takdirde kendisine ulaşan veriyi imha etmesi, işlememesi gerekir; hele hele paylaşması, işlemin hukuka aykırılığını katlamaktadır. Kaldı ki, bunları kontrol etse dahi, yukarıda belirttiğim gibi bu verilerin Whatsapp tarafından işlenmesi ve paylaşılması, “işleme amacıyla bağlantılı olma”, “sınırlı olma” ve “ölçülü olma” ilkeleriyle açıkça çelişmektedir. Kişisel Verileri Koruma Kurumu, bu hususa ilişkin de inceleme başlatmalı ve söz konusu hukuka aykırılığın giderilmesini istemelidir.

Netice itibarıyla uçtan uca şifreleme nedeniyle mesaj içeriklerini göremediğini, bu çerçevede yanlış anlaşıldığını açıklayan Whastapp’ın veri politikası mevcut haliyle de hukuka aykırıdır. Bizlerin Whatsapp uygulamasını kullanmaya devam edip etmeme noktasında bilmesi gereken en önemli konuların bunlar olduğu inancındayım. Bu kararı verdikten sonra hangi uygulamanın iyi bir alternatif olduğunu da incelemek faydalı olacaktır.

	Whatsapp	Signal	Telegram	Bip
Telefon numarası	İşleniyor	İşleniyor	İşleniyor	İşleniyor
Rehber	İşleniyor	İşlenmiyor	İşleniyor	İşleniyor
Cihaz Kimliği	İşleniyor	İşlenmiyor	İşleniyor	İşleniyor
Konum	İşleniyor	İşlenmiyor	İşlenmiyor	İşleniyor
Satın Alma Geçmişi	İşleniyor	İşlenmiyor	İşlenmiyor	İşleniyor
Performans Verileri	İşleniyor	İşlenmiyor	İşlenmiyor	İşleniyor
Fotoğraflar	İşlenmiyor	İşlenmiyor	İşlenmiyor	İşleniyor
Videolar	İşlenmiyor	İşlenmiyor	İşlenmiyor	İşleniyor
Sesli Mesajlar	İşlenmiyor	İşlenmiyor	İşlenmiyor	İşleniyor
Kendini İmha Eden Mesajlar	YOK	VAR	VAR (Gizli Sohbet)	VAR
Uçtan Uca Şifreleme	VAR	VAR	VAR (Gizli Sohbet)	VAR
Yedekleme	BULUT	YEDEKLENMİYOR	BULUT	BULUT
Metaveri	TOPLUYOR/DEPOLUYOR	Mümkün olduğu kadar AZ TOPLUYOR/ DEPOLAMIYOR	TOPLUYOR/DEPOLUYOR	TOPLUYOR/DEPOLUYOR

Avukat Ceren GÜLTEKİN AKGÜN, LL.M.